



VYSOKÁ PREDSTAVITEĽKA
ÚNIE PRE
ZAHRANIČNÉ VECI
A BEZPEČNOSTNÚ POLITIKU

V Bruseli 15. 5. 2019
JOIN(2019) 9 final

SPOLOČNÉ OZNÁMENIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

EÚ a Stredná Ázia: nové príležitosti na posilnenie partnerstva

Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu a Rade *EÚ a Stredná Ázia: nové príležitosti na posilnenie partnerstva*

ÚVOD

Európska únia (EÚ) a päť krajín Strednej Ázie (Kazachstan, Kirgizská republika, Tadžikistan, Turkménsko a Uzbekistan) majú **dlhodobý vzťah založený na silných spoločných záujmoch**.

Stratégia EÚ pre Strednú Áziu z roku 2007¹ pomohla EÚ a Strednej Ázii dosiahnuť nebyvalú úroveň spolupráce. Vzhľadom na **strategickú zemepisnú polohu Strednej Ázie na križovatke Európy a Ázie**, jej **podiel na dovoze energie do EÚ a potenciál trhu so sedemdesiatimi miliónmi obyvateľov**, ako aj na **záujem EÚ o bezpečnosť regiónu** je Stredná Ázia pre EÚ čoraz významnejším partnerom.

Niektoré **súčasný vývojové trendy v Strednej Ázii** priniesli ďalšie **nové príležitosti** posunúť partnerstvo medzi EÚ a Strednou Áziou na vyššiu úroveň. Pod vplyvom **reformných procesov** sa v tomto regióne ozývajú výzvy, aby ho EÚ politicky uznala a podporila jeho modernizáciu. **Vďaka novej dynamike regionálnej spolupráce**, o ktorej svedčí prvý neformálny samit lídrov stredoázijských krajín v marci 2018 v Astane, vzrástol význam skúseností EÚ pri kooperatívnom riešení spoločných problémov. S obnoveným úsilím o rozšírenie **prepojenia medzi Európou a Áziou** sa zvýšil záujem o prístup EÚ k udržateľnej prepojenosti. Keďže došlo k posilneniu spolupráce medzi Strednou Áziou a **Afganistanom**, aj pre EÚ sa zvýšila latka mierového úsilia v tejto krajine. Nové ambície niektorých štátov Strednej Ázie zohrávať aktívnejšiu úlohu v **globálnych a regionálnych záležitostiach** zároveň zvyšujú potenciál spolupráce s EÚ na spoločných cieľoch.

Angažovanosť EÚ v tomto regióne môže stavať na **veľmi pevných základoch**. Krajiny Strednej Ázie môžu dôverovať EÚ ako hlavnému darcovi a spoľahlivému partnerovi ich reformných a hospodársko-transformačných procesov, hlavnému podporovateľovi ich začlenenia do svetového obchodného systému, zdroju kvalitných investícií a najmodernejších technológií a prirodzenému podporovateľovi ich úsilia o regionálnu spoluprácu.

Cieľom tohto spoločného oznámenia je nadviazať **silnejšie, moderné a nevýhradné partnerstvo s krajinami Strednej Ázie**, aby sa z tohto regiónu stal **udržateľný, odolnejší, prosperujúci a úzko prepojený hospodársko-politický priestor**. Bude stavať na skúsenostiach, ktoré EÚ získala počas pôsobenia v regióne, zohľadní ďalšie relevantné stratégie vrátane *Globálnej stratégie pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie²*, *Nového Európskeho konsenzu o rozvoji³*, *stratégie EÚ na prepájanie Európy a Ázie⁴* a *stratégie EÚ v Afganistane⁵*. Zároveň sa bude riadiť *Agendou 2030 pre udržateľný rozvoj⁶* prijatou OSN.

Stratégia EÚ sa zameria na **tri vzájomne prepojené a posilňujúce sa priority**:

¹ EÚ a Stredná Ázia: stratégia nového partnerstva, 10113/07 z 31. mája 2007.

² Spoločná vízia, spoločný postup: silnejšia Európa. Globálna stratégia pre zahraničnú a bezpečnostnú politiku Európskej únie, jún 2016.

³ Nový európsky konsenzus o rozvoji, *Náš svet, naša dôstojnosť, naša budúcnosť*, Ú. v. EÚ 2017/C 210/01 z 30. júna 2017.

⁴ Prepájanie Európy a Ázie – základné piliere stratégie EÚ – závery Rady, 13097/18 z 15. októbra 2018.

⁵ Afganistan – závery Rady, 13098/17 zo 16. októbra 2017.

⁶ Transformujeme náš svet: Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj, rezolúcia prijatá Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov 25. septembra 2015.

➤ **Partnerstvom k odolnosti**

EÚ bude spolupracovať s krajinami Strednej Ázie pri predvídaní a riešení výziev, ktoré majú vplyv na ich sociálno-ekonomické ciele a bezpečnosť, a pri posilňovaní ich schopnosti reformovať a modernizovať. Bude presadzovať demokraciu, ľudské práva a zásady právneho štátu, zintenzívni spoluprácu na plnení parížskych záväzkov v oblasti klímy a bude sa snažiť, aby sa z nadregionálnych environmentálnych výziev stali príležitosti a aby sa posilnila spolupráca v oblasti migrácie.

➤ **Partnerstvom k prosperite**

EÚ sa bude v spolupráci s krajinami Strednej Ázie usilovať o to, aby sa podporou rozvoja konkurencieschopného súkromného sektora a zdravého a otvoreného investičného prostredia uvoľnil ich veľký potenciál rastu. Bude sa spolupodieľať na rozvoji zručností, výskumu a inovácie s osobitným zameraním na mládež. Bude sa snažiť riešiť štrukturálne obmedzenia obchodu a investícií v tomto regióne, podporovať prístupenie zostávajúcich štátov Strednej Ázie k Svetovej obchodnej organizácii (WTO) a prispieť k zaisteniu udržateľnej prepojenosti.

➤ **Lepšia spolupráca**

EÚ bude spolupracovať s krajinami Strednej Ázie na upevňovaní štruktúry partnerstva cez intenzívnejší politický dialóg a otvorenie priestoru pre účasť občianskej spoločnosti. Bude sa ďalej angažovať ako popredný rozvojový partner tohto regiónu. Posilní verejnú diplomaciu s cieľom zdôrazniť výhody partnerstva pre región a jeho občanov.

EÚ bude v úsilí o prehĺbenie vzťahov s krajinami Strednej Ázie, ktoré sú ich ochotné a schopné zintenzívniť, rešpektovať aspirácie a záujmy každého zo svojich stredoázijských partnerov a naďalej bude rozlišovať osobitú situáciu každej krajiny. EÚ sa bude snažiť spolupracovať s tretími krajinami a medzinárodnými organizáciami, pokiaľ by takáto širšia spolupráca prispela k všeobecným cieľom EÚ a tejto stratégie. Základným stavebným kameňom pôsobenia EÚ bude aj naďalej **nová generácia posilnených dvojstranných dohôd o partnerstve a spolupráci (DPS)**, ktoré už EÚ uzavrela alebo by mohla uzavrieť s jednotlivými krajinami Strednej Ázie⁷. Toto spoločné oznámenie má **zmobilizovať široké spektrum politík a nástrojov EÚ**, ktoré umožnia posunúť partnerstvo EÚ a Strednej Ázie na vyššiu úroveň, a zároveň poslúžiť ako **usmernenie pri plánovaní** rozvojovej spolupráce a pomoci EÚ.

Prierezová priorita: Investície do vnútroregionálnej spolupráce v Strednej Ázii

EÚ má veľký záujem, aby sa Stredná Ázia rozvíjala ako región, ktorý je skôr založený na spolupráci podľa pravidiel a prepojenosti, ako na konkurencii a rivalite. EÚ je odhodlaná investovať do nových príležitostí a rastúceho potenciálu spolupráce v rámci regiónu, ako aj s regiónom ako celkom.

Regionálna spolupráca by mala stredoázijským štátom umožniť lepšie zvládať vzájomnú závislosť, venovať sa slabým miestam a spoločným obavám, uvoľniť potenciál hospodárskeho

⁷ EÚ podpísala posilnenú DPS s Kazachstanom. Rokovania o posilnených DPS prebiehajú s Kirgizskom a Uzbekistanom. Záujem o účasť na rokovaníach o posilnených DPS prejavil Tadžikistan. Posilnené DPS tvoria rámec, ktorý nevyklučuje účasť na ďalších prebiehajúcich iniciatívach spolupráce, napríklad na dohodách o voľnom obchode a v Eurázijskej hospodárskej únii, ktorej členmi sú aj Kazachstan a Kirgizsko.

rastu, zvýšiť ich vplyv na medzinárodné záležitosti a zachovať ich nezávislosť a identitu. Aj keď spôsoby, ako dosiahnuť pokrok pri dobrovoľných formách regionálnej spolupráce vlastným tempom, musia určiť Stredoázijsci, EÚ bude **tieto procesy podporovať** podľa vlastných skúseností s tým, aké výhody môžu priniesť integračné mechanizmy a väčšia prepojitelnosť.

Dialógy medzi EÚ a Strednou Áziou a regionálne programy financované z prostriedkov EÚ prispejú k šíreniu kooperatívnych riešení na regionálnej úrovni v oblastiach ako životné prostredie, voda, zmena klímy a udržateľná energia; vzdelávanie; právny štát; udržateľná prepojenosť; protidrogová politika; bezpečnosť a predchádzanie radikalizácii; riadenie hraníc a zjednodušenie obchodu v rámci regiónu.

Vždy, keď to má pre EÚ a Strednú Áziu význam, by sa dialóg a programy spolupráce so štátmi Strednej Ázie mohli v závislosti od tém rozšíriť na **susedné štáty**, ako sú krajiny **Východného partnerstva**, Afganistan a iné. Vzhľadom na spoločný záujem Strednej Ázie a **Afganistanu** o bezpečnosť a stabilitu, vodné hospodárstvo a budovanie efektívnych prepojení sú tieto oblasti pre seba navzájom čoraz dôležitejšie. Preto bude aj naďalej prioritou zapojiť Afganistan podľa možnosti do príslušných dvojstranných stretnutí a regionálnych programov EÚ a Strednej Ázie a podporiť viac projektov trojstrannej spolupráce s afganskými a stredoázijskými partnermi.

1. PARTNERSTVOM K ODOLNOSTI

Posilniť odolnosť Strednej Ázie, jej štátov a spoločností je v strategickom záujme EÚ. To si vyžaduje, aby dokázali lepšie predvídať a odolávať vonkajším a vnútorným tlakom, aby sa pustili do reforiem a aby riešili problémy vyplývajúce z globalizácie, rýchleho rastu populácie, zmeny klímy a zhoršovania životného prostredia, tlak na vodné a energetické zdroje, migráciu pracovnej sily a nové bezpečnostné hrozby. Vzhľadom na výrazné rozdiely medzi krajinami Strednej Ázie, pokiaľ ide o stupeň a model sociálno-ekonomického rozvoja, sa EÚ zameria na najakútnejšie slabé miesta, pričom bude stavať na súčasných silných stránkach a sústredí úsilie na oblasti, v ktorých môže priniesť zmenu. Kľúčovými prioritami EÚ budú aj naďalej podpora významných príležitostí pre čoraz prepojenejšiu a ambicióznejšiu mladú populáciu Strednej Ázie a posilnenie postavenia žien a dievčat.

1.1. Šírenie demokracie, ľudských práv a právneho štátu

Kľúčovými podmienkami úspechu udržateľného rozvoja Strednej Ázie sú upevnenie demokratických inštitúcií, posilnenie postavenia občanov a vytvorenie inkluzívnejších štruktúr politického a hospodárskeho riadenia, podpora právneho štátu, posilnenie zodpovednosti verejných inštitúcií a zabezpečenie dodržiavania ľudských práv. Dodržiavanie ľudských práv bude preto aj naďalej základným prvkom bilaterálnych vzťahov EÚ s krajinami tohto regiónu.

EÚ bude naďalej presadzovať **dodržiavanie ľudských práv v súlade s medzinárodnými normami** so zameraním na slobodu prejavu (vrátane plurality médií), slobodu združovania, práva žien, práva detí, práva menšín a boj proti diskriminácii, ako aj zabránenie mučeniu a jeho odstránenie. Bude sa takisto usilovať o budovanie partnerstiev, napríklad v kontexte iniciatívy *Pozitívne príbehy o ľudských právach*.

EÚ bude nabádať štáty Strednej Ázie, aby **d'alej spolupracovali s orgánmi, agentúrami a expertmi osobitných postupov OSN**. Bude podporovať spoluprácu na **mnohostranných fórach o ľudských právach**, ako je *Rada OSN pre ľudské práva* a *Tretí výbor Valného zhromaždenia OSN*. Bude spolupracovať pri ratifikácii a vykonávaní kľúčových medzinárodných dohovorov a rezolúcií o ľudských právach a základných pracovných normách, pričom pre oprávnené krajiny v regióne na tento účel využije *osobitné stimulačné opatrenie pre trvalo udržateľný rozvoj a dobrú správu vecí*

verejných (VSP +). Pre krajiny Strednej Ázie by mohli byť prínosné skúsenosti členských štátov EÚ v oblasti právnych úprav potrebných na pristúpenie k Rímskemu štatútu *Medzinárodného trestného súdu*.

Pri zabezpečovaní udržateľnosti procesov modernizácie, ktoré prebiehajú v Strednej Ázii, zohráva kľúčovú úlohu **účasť občianskej spoločnosti** na verejnom rozhodovaní. EÚ bude podporovať priaznivé právne a politické prostredie pre občiansku spoločnosť, ktoré umožní slobodne a bezpečne pôsobiť obhajcom ľudských práv, novinárom a nezávislým odborovým zväzom a organizáciám zamestnávateľov. Podporí dialóg a spoluprácu medzi občianskou spoločnosťou a správnymi orgánmi na všetkých úrovniach.

EÚ zintenzívni úsilie na podporu **demokracie, právneho štátu a dobrej správy vecí verejných**, ktoré sú predpokladom na to, aby verejné inštitúcie lepšie reagovali na požiadavky svojich občanov a zodpovedali sa im, ako aj na prilákanie zahraničných investícií. EÚ sa bude naďalej zapájať do presadzovania spravodlivých a transparentných volebných procesov. S cieľom podporiť nezávislosť a efektívnosť justičných systémov posilní právnu a justičnú spoluprácu, a to aj s Radou Európy. Keďže **korupcia** v tomto regióne naďalej vyvoláva všeobecné obavy, EÚ bude krajinám, ktoré chcú náležite zmeniť svoje právne predpisy a administratívne systémy a posilniť nezávislé inštitúcie dohľadu, poskytovať odborné poznatky.

Vzhľadom na jej pozitívny presah do mnohých oblastí od boja proti radikalizácii až po rozvoj súkromného sektora bude EÚ podporovať **rodovú rovnosť a posilnenie postavenia žien a dievčat**, ktorých potenciál zapojiť sa do spoločenského, hospodárskeho a politického života v regióne zostáva z veľkej časti nevyužitý. Na tento účel zapracuje medzi príslušné aspekty spolupráce EÚ *program OSN pre ženy, mier a bezpečnosť*. Dôležitú úlohu by v tejto súvislosti mohla zohrávať *iniciatíva Spotlight*⁸.

Prioritou aj naďalej zostane **podpora dôstojnej práce a dodržiavanie medzinárodných pracovných noriem**. EÚ pomôže skonsolidovať pokrok dosiahnutý v posledných rokoch v oblasti dodržiavania základných dohovorov *Medzinárodnej organizácie práce (MOP)* a podporí ratifikáciu a vykonávanie dohovorov MOP týkajúcich sa inšpekcií práce, ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci a pracovných podmienok. Bude presadzovať dodržiavanie *hlavných zásad OSN v oblasti podnikania a ľudských práv*.

V tejto súvislosti bude mať kľúčový význam spolupráca s *Organizáciou pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE)*⁹, a to aj na miestnej úrovni. EÚ bude podporovať dodržiavanie a vykonávanie zásad a záväzkov OBSE; posilní spoluprácu s autonómnymi inštitúciami, *Úradom OBSE pre demokratické inštitúcie a ľudské práva*, vysokým komisárom pre otázky národnostných menšín a zástupcom pre slobodu médií; a povzbudí stredoázijské štáty, aby zintenzívnil spoluprácu s OBSE a podporili jej terénne misie v regióne.

V neposlednom rade EÚ posilní spoluprácu s *Organizáciou pre hospodársku spoluprácu a rozvoj* a s MOP na šírení zdravého podnikateľského prostredia a agendy dôstojnej práce.

Osobitné iniciatívy v tejto oblasti by mali:

- *využívať regionálne programy na podporu výmeny skúseností medzi EÚ a Strednou Áziou, medzi krajinami strednej Ázie navzájom a s krajinami Východného partnerstva, a to*

⁸ Ide o spoločný projekt EÚ a OSN, ktorého cieľom je odstrániť násilie páchané na ženách a dievčatách.

⁹ Členmi OBSE sú všetky krajiny Strednej Ázie.

- v oblasti právnej a súdnej reformy, ľudských práv, medzinárodných pracovných noriem, dobrej správy vecí verejných, reformy volebného systému a posilnenia postavenia žien,
- vytvárať možnosti odbornej prípravy v oblasti ľudských práv a v schopnosti argumentovať pre aktivistov občianskej spoločnosti a obhajcov ľudských práv, podporovať v regióne cezhraničné kontakty medzi nimi, ako aj s ich partnermi v EÚ a krajinách Východného partnerstva,
 - nadviazať dialóg zameraný na pracovné normy a podnikanie a na ľudské práva.

1.2. Posilnenie spolupráce v oblasti riadenia hraníc, migrácie a mobility a pri riešení spoločných výziev v oblasti bezpečnosti

EÚ a Stredná Ázia sú v oblasti bezpečnosti dlhodobými partnermi. K výmene názorov o širších bezpečnostných výzvach a účinných politických reakciách dochádza na pravidelných stretnutiach **politického a bezpečnostného dialógu na vysokej úrovni medzi EÚ a Strednou Áziou**. EÚ bude podporovať **integrováný prístup** k spolupráci s týmto regiónom v oblasti bezpečnosti a zintenzívni spoluprácu na riešení hlavných príčin neistoty, napríklad chudoby, sociálneho vylúčenia a marginalizácie, obmedzenej politickej účasti, inštitucionálnych nedostatkov, korupcie a zlého hospodárenia s prírodnými zdrojmi. EÚ sa v úsilí o zabezpečenie udržateľnej ľudskej bezpečnosti zameria na spoluprácu so stredoázijskými krajinami v **sektore bezpečnosti** a zväží spoluprácu zameranú na zvýšenie zodpovednosti a účinnosť reformy tohto sektora.

Hrozby sa môžu znásobiť pod vplyvom **zmeny klímy a zhoršovania životného prostredia**. EÚ preto bude v politickom dialógu naďalej nastoľovať súvislosti medzi životným prostredím, klímou a bezpečnosťou, ako aj predchádzanie konfliktom, rozvoj a humanitárne činnosti a stratégie na znižovanie rizika katastrof v strednej Ázii.

Tak ako EÚ, aj Strednú Áziu naďalej ohrozuje **terorizmus a násilný extrémizmus**. Prioritou partnerstva bude aj naďalej spolupráca na prevencii násilného extrémizmu a radikalizácie, financovania terorizmu a riešení otázky návratu teroristických bojovníkov, ktorá sa bude rozvíjať vďaka novozriadenému postu odborníka EÚ pre bezpečnosť a boj proti terorizmu s regionálnymi právomocami pre Strednú Áziu, vďaka spolupráci s občianskou spoločnosťou a nepretržitej pozornosti venovanej ľudským právam. EÚ bude podporovať výmenu osvedčených postupov prevencie násilného extrémizmu vrátane poznatkov o motívoch násilného extrémizmu, preventívnych opatrení a protireakcií. Bude sa snažiť posilniť odolnosť miestnych komunít voči násilnému extrémizmu pri súčasnom dodržiavaní ľudských práv a zásad právneho štátu a zohľadňovaní rodového hľadiska v súlade s **akčným plánom OSN na predchádzanie násilnému extrémizmu**.

Na základe skúseností získaných z predchádzajúcich programov v Strednej Ázii posilní spoluprácu s týmto regiónom v oblasti **moderného integrovaného riadenia hraníc** a rozšíri úsilie o regionálnu spoluprácu aj na Afganistan. EÚ bude hľadať ďalšie spôsoby, ako zintenzívniť spoluprácu s týmto regiónom v **boji proti organizovanému zločinu, prevádzachtvu, obchodovaniu s ľuďmi a obchodovaniu s nelegálnymi drogami**. Naďalej bude spolupracovať na rozvoji integrovaných a vyvážených protidrogových politík.

S cieľom zlepšiť riadenie migrácie a mobility v Strednej Ázii a vytvoriť podmienky na posilnenie medziludských kontaktov medzi občanmi stredoázijských krajín a občanmi EÚ a ďalších partnerských krajín sa posilní spolupráca na **riešeníach neregulárnej migrácie** pri plnohodnotnom dodržiavaní ľudských práv. To sa vzťahuje na spoluprácu v oblasti riadenia hraníc, readmisie neregulárnych migrantov a reintegrácie navrátilcov, riešenie **základných príčin neregulárnej migrácie**

prostredníctvom podpory odbornej prípravy, dôstojných pracovných podmienok a kvalitných pracovných miest doma, podporu legálnych možností migrácie a zavedenie účinných právnych predpisov a systémov na pomoc obetiam obchodovania s ľuďmi a osobám, ktoré potrebujú medzinárodnú ochranu.

S týmto cieľom bude EÚ nabádať krajiny Strednej Ázie, aby **rozmýšľali vnútroštátne migračné politiky, spolupracovali na regionálnej úrovni a spolupracovali na mnohostrannom riadení mobility a migrácie** v súlade s hlavnými zásadami Organizácie Spojených národov. Zároveň s krajinami Strednej Ázie zintenzívni bilaterálny dialóg a spoluprácu v oblasti migrácie a mobility, a to najmä v rámci posilnených DPS.

EÚ bude spolupracovať so štátmi Strednej Ázie na podpore otvoreného, slobodného a bezpečného **kybernetického priestoru** a na zvýšení **kybernetickej bezpečnosti**.

EÚ bude s týmto regiónom naďalej spolupracovať **na nešírení zbraní hromadného ničenia, kontrole vývozu položiek s dvojakým použitím a jadrovej bezpečnosti a ochrane**, pričom v plnej miere využije *centrum excelentnosti v oblasti zmierňovania chemických, biologických, rádiologických a jadrových rizík v Strednej Ázii*. Zapojí sa so štátmi Strednej Ázie do užšieho dialógu o **krízovom riadení a udržiavaní mieru**.

Takisto je v záujme EÚ, aby pokračovala v monitorovaní vývoja v rámci regionálnych bezpečnostných štruktúr, akou je **Šanghajska organizácia pre spoluprácu a Organizácia zmluvy o kolektívnej bezpečnosti**.

Osobitné iniciatívy v tejto oblasti by mali:

- *využiť politický a bezpečnostný dialóg na vysokej úrovni medzi EÚ a Strednou Áziou a novozriadený post odborníka EÚ na bezpečnosť a boj proti terorizmu s regionálnymi právomocami pre Strednú Áziu, aby sa posilnila praktická spolupráca na širšej bezpečnostnej agende vrátane reformy a riadenia bezpečnostného sektora, hybridných hrozieb a prepojenia medzi vodou a bezpečnosťou.*
- *organizovať ad hoc stretnutia odborníkov EÚ a Strednej Ázie o prevencii násilného extrémizmu a boji proti terorizmu, aby sa podporilo rozširovanie najlepších postupov a posilnila sa cezhraničná spolupráca v súlade s príslušnými medzinárodnými záväzkami,*
- *zintenzívniť spoluprácu a synergie s OBSE v oblasti predchádzania a potlačania nadnárodných hrozieb v Strednej Ázii,*
- *pokračovať v spolupráci na protidrogovej politike s cieľom ešte viac posilniť vnútroštátne politiky zamerané na znižovanie dopytu po drogách a boj proti nelegálnym dodávkam drog a súvisiacemu organizovanému zločinu,*
- *napomáhať výmenu odborných znalostí o kybernetickej bezpečnosti a hybridných hrozbách a zároveň umožniť Strednej Ázii zapojiť sa do spoločného hľadania hybridných hrozieb v rámci prieskumu hybridných rizík EÚ,*
- *posilniť spoluprácu v oblasti moderného integrovaného riadenia hraníc vychádzajúc z dlhodobých vzťahov medzi EÚ a Strednou Áziou a medzi EÚ a Afganistanom,*
- *posilniť dialóg a spoluprácu v oblasti migrácie a mobility v rámci posilnených DPS a Organizácie Spojených národov.*

1.3. Posilnenie odolnosti voči výzvam spojeným so životným prostredím, klímou a vodou

Stredná Ázia čelí v súvislosti so životným prostredím čoraz vážnejším problémom. Spoločné pôsobenie zmeny klímy, v dôsledku ktorej sa zmenšujú ľadovce napájajúce stredoázijské rieky, a tým klesá tok vody, a rýchleho rastu počtu obyvateľov ďalej prehĺbi problémy tohto regiónu spojené so životným prostredím a môže ovplyvniť hospodársky rozvoj, bezpečnosť a migráciu.

EÚ môže regiónu pomôcť, aby z týchto výziev vznikli príležitosti. Keďže tieto výzvy majú cezhraničný charakter a vyžadujú si vzájomnú dôveru a spoločné riešenia, EÚ bude k spolupráci v oblasti životného prostredia, vody a zmeny klímy naďalej **prístupovať regionálne**.

EÚ bude so svojimi stredoázijskými partnermi spolupracovať na vykonávaní **Parížskej dohody o zmene klímy**¹⁰ a plnení záväzkov stanovených pre jednotlivé krajiny prostredníctvom konkrétnych opatrení na zmiernenie zmeny klímy, adaptáciu na ňu a znižovanie rizika katastrof.

EÚ bude podporovať krajiny Strednej Ázie, aby prijali prísne environmentálne normy, a bude ich nabádať, aby upustili od lineárnych výrobných modelov v prospech **obehového hospodárstva**, v ktorom sa čo najdlhšie zachováva hodnota výrobkov, zvyšuje sa energetická efektívnosť a efektívne využívanie zdrojov a zároveň sa minimalizuje odpad, emisie uhlíka a znečisťujúcich látok. Takýto prechod na udržateľnú spotrebu a výrobu môže priniesť značné výhody pre ľudské zdravie a kvalitu života a zároveň pomôcť podporiť hospodársku diverzifikáciu, vytvoriť nové podnikateľské príležitosti a stimulovať hospodársky rast.

Stavajúc na potenciáli tohto regiónu v oblasti solárnej, veternej a vodnej energie bude EÚ podporovať **reformy Strednej Ázie v odvetví energetiky a prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo**. K posilneniu energetickej odolnosti tohto regiónu a splneniu jeho klimatických cieľov by malo prispieť sprístupnenie technológií a odborných znalostí EÚ v **oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej efektívnosti** a poradenstvo v oblasti regulačných reforiem. Zároveň to pomôže na oboch stranách vytvoriť pracovné miesta a podnikateľské príležitosti.

EÚ bude takisto podporovať lepšiu **správu v oblasti životného prostredia** a budovanie kapacít štátov Strednej Ázie, aby sa environmentálne otázky stali súčasťou ostatných politík a verejného rozhodovania, a to najmä vďaka primeranému posudzovaniu vplyvov na životné prostredie. EÚ bude podporovať environmentálne udržateľné investície do infraštruktúry pripojenia a prístupenie všetkých stredoázijských krajín k regionálnym a globálnym multilaterálnym environmentálnym dohodám.

Vďaka výmene skúseností v oblasti **udržateľného riadenia prírodných zdrojov, ochrany biodiverzity a ekologického cestovného ruchu** sa môžu dosiahnuť ciele v širokej škále oblastí, ako je napríklad rozvoj vidieka, ochrana ekosystémov a zvyšovanie informovanosti o životnom prostredí.

V súlade so závermi Rady EÚ o diplomacii v oblasti vody¹¹ bude podpora **regionálneho programu pre vodu, mier a prosperitu** aj naďalej kľúčovou prioritou. EÚ bude naďalej podporovať vzájomne prijateľné riešenia na zlepšenie regionálnej spolupráce v oblasti spravodlivého hospodárenia s vodnými zdrojmi, a to v koordinácii s príslušnými agentúrami OSN a ďalšími partnermi. Takisto bude podporovať prístupenie k *dohovoru Európskej hospodárskej komisie OSN o vode*¹² a jeho vykonávanie, pokiaľ ide o spoluprácu okolo **Aralského jazera**, ako aj k vykonávaniu **dohody o právnom postavení Kaspického mora**¹³.

EÚ bude naďalej podporovať spoluprácu s týmto regiónom, a to aj vo forme odbornej prípravy odborníkov, s cieľom napomáhať **integrované hospodárenie s vodnými zdrojmi**, znižovanie plytvania vodou, zlepšovanie kvality vody a modernizovanie infraštruktúry, ako aj zavádzanie moderných systémov poľnohospodárskeho zavlažovania.

¹⁰ Podpísanej 12. decembra 2015.

¹¹ Diplomacia v oblasti vody – závery Rady, 13991/18 z 19. novembra 2018.

¹² Dohovor o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier podpísaný v Helsinkách 17. marca 1992.

¹³ Podpísanej 12. augusta 2018 v Aktau.

Keďže tento región je mimoriadne vystavený prírodným aj ľudskou činnosťou vyvolaným rizikám, EÚ bude podporovať úsilie jednotlivých štátov aj celého regiónu o zavedenie nových politík a právnych predpisov v oblasti **znižovania rizika katastrof**. Okrem toho mu EÚ poskytne svoje odborné znalosti v oblasti civilnej ochrany a reakcie na núdzové situácie, aby bol schopný systematickejšie regionálne pristupovať k odolnosti a pripravenosti.

EÚ bude naďalej spolupracovať na podpore nápravných opatrení v oblasti životného prostredia s cieľom riešiť **environmentálnu záťaž vyplývajúcu z toxického chemického a rádioaktívneho odpadu**, ktorý v tomto regióne zostal z bývalej ťažby uránu.

EÚ využije svoje finančné nástroje, granty a záruky, a to najmä tie, ktoré poskytuje *Európska investičná banka* (EIB), a tie, ktoré sa poskytujú v spolupráci s *Európskou bankou pre obnovu a rozvoj* (EBOR) a inými multilaterálnymi rozvojovými bankami, s cieľom **zmobilizovať verejné zdroje a najmä súkromný kapitál na environmentálne projekty a environmentálne udržateľné hospodárske činnosti**. Pre prilákanie súkromných investícií bude mať zásadný význam presadenie zdravého regulačného rámca.

Osobitné iniciatívy v tejto oblasti by mali:

- *posilňovať medziregionálne a vnútroregionálne fóra a mechanizmy spolupráce v oblasti životného prostredia, vody a zmeny klímy,*
- *rozvíjať výmenu skúseností a inovačné financovanie na podporu energie z obnoviteľných zdrojov,*
- *podporovať vedeckú spoluprácu a výskum v oblasti vodného hospodárstva, ako aj otvorený prístup k spoľahlivým údajom o klíme a vode, ktoré môžu byť podkladom pre účinnú politiku,*
- *posilniť spoluprácu s Regionálnym strediskom Organizácie Spojených národov pre preventívnu diplomaciu v Strednej Ázii vzhľadom na súvislosti medzi vodným hospodárstvom a bezpečnosťou,*
- *podporovať udržateľné riadenie prírodných zdrojov a ekosystémov a vykonávanie strategického plánu pre biodiverzitu a budúci globálny rámec pre biodiverzitu po roku 2020,*
- *podporovať výmenu skúseností a spoluprácu v oblasti obehového hospodárstva, najmä pokiaľ ide o udržateľné systémy odpadového hospodárstva a boj proti znečisťovaniu ovzdušia.*

2. PARTNERSTVOM K PROSPERITE

Čoraz strategickejšia poloha na križovatke medzi Európou a Áziou, mladá populácia¹⁴, vysoká miera gramotnosti a bohaté prírodné zdroje poskytujú Strednej Ázii významný potenciál rastu a rozvoja. Zároveň sa v regióne čoraz viac uznáva, že je potrebné prijať nové modely hospodárskeho rozvoja a diverzifikovať hospodárstva, aby dokázali reagovať na výzvy a príležitosti, ktoré prináša globalizácia. EÚ bude spolupracovať s krajinami Strednej Ázie pri dosahovaní trvalých výsledkov, ktoré budú znamenať rozvoj súkromného trhu, zlepšenie investičného prostredia, urýchlenie prechodu na ekologické a obehové hospodárstvo, znižovanie sociálno-ekonomických nerovností, investovanie do ľudského kapitálu a podporu dôstojnej práce pre všetkých, uvoľnenie potenciálu pre vnútroregionálny a medziregionálny obchod a podporu udržateľnej prepojenosti.

2.1. Konsolidácia partnerstva pre hospodársku reformu

¹⁴ Polovica obyvateľstva regiónu má menej ako 20 rokov a každý rok na trh práce v hospodárstvach Strednej Ázie vstupuje jeden milión nových uchádzačov o zamestnanie.

EÚ má veľký záujem o podporu transformácie hospodárstiev Strednej Ázie, ktoré sú v súčasnosti nadmerne závislé od komodít alebo vývozu s nízkou pridanou hodnotou¹⁵, ako aj od remitencií migrantov, na diverzifikované a konkurencieschopné hospodárstva so súkromným sektorom ako najvýznamnejšou súčasťou, ktoré dokážu vytvárať nové pracovné príležitosti, integrovať sa do regionálnych a globálnych hodnotových reťazcov a poskytovať všetkým hospodárskym subjektom rovnaké podmienky a príležitosti.

EÚ sa zameria na podporu **udržateľnejších a inkluzívnejších modelov rastu** v regióne. Hospodárska reforma a modernizácia by mali priniesť výhody pre celú spoločnosť a prispieť k zníženiu nerovností, ako aj regionálnych rozdielov a rozdielov medzi vidiekom a mestom. Na tento účel budú obzvlášť dôležité skúsenosti EÚ v oblasti rozvoja vidieka, regionálnej politiky a súdržnosti.

Rozvoj **konkurencieschopného súkromného sektora** a najmä malých a stredných podnikov (MSP) bude prioritou angažovanosti EÚ vzhľadom na kľúčovú úlohu, ktorú môže súkromný sektor zohrávať pri podpore hospodárskeho rastu, posilňovania postavenia žien, podpore dôstojnej práce a boji proti chudobe. EÚ bude podporovať rozvoj kapitálových trhov a rozširovanie prístupu MSP k financovaniu, zdravé regulačné rámce a fiškálne politiky, ako aj účinné protikorupčné politiky. Rozvoj súkromného sektora zostane kľúčovou prioritou *investičného nástroja EÚ pre Strednú Áziu*.

Ako hlavný zdroj súkromných investícií na celom svete má EÚ mimoriadne dobrú pozíciu na to, aby zintenzívnila dialóg na strategickej úrovni s vládami a obchodnými zástupcami regiónu, ako aj s medzinárodnými finančnými inštitúciami s cieľom podporovať **zdravé, transparentné, otvorené, nediskriminačné a predvídateľné regulačné a politické prostredie** pre európske hospodárske subjekty, ktoré obchodujú s krajinami Strednej Ázie alebo v nich investujú.

Podpora rozvoja súkromného sektora a investícií by sa mala prioritne zamerať na sektory vytvárajúce rast a zamestnanosť, v ktorých má EÚ **osobitné odborné znalosti a komparatívne výhody**, ako je sektor poľnohospodárstva a odvetvie poľnohospodárskeho obchodu, životné prostredie a vodné hospodárstvo, energetika, doprava a udržateľný cestovný ruch.

EÚ bude podporovať **dialóg medzi podnikmi a spoluprácu** so strednou Áziou, a to aj medzi startupmi a podnikateľskými inkubátormi. Pomôže v krajinách Strednej Ázie vytvoriť bilaterálne a regionálne fóra spolupráce a dialógu medzi podnikmi, ako sú *európske obchodné komory*. EÚ sa zameria na zapojenie stredoázijských združení zamestnávateľov a zamestnancov do dialógu o otázkach od investičného prostredia až po vzdelávanie, zamestnateľnosť (vrátane žien a dievčat) a reformu trhu práce.

Keďže predpokladom rozvoja účinných verejných politík je dostupnosť **vysokokvalitnej štatistiky**, EÚ bude pokračovať v práci na vývoji štatistických systémov krajín Strednej Ázie.

V rámci svojich pravidelných dvojstranných konzultácií s krajinami Strednej Ázie posilní EÚ výmeny a spoluprácu v oblasti makroekonomických reforiem, **finančnej, menovej a fiškálnej politiky, ako aj riadenia verejných financií**. Podporí stratégie riadenia dlhu a domáce trhy s dlhopismi a zároveň uľahčí reformy rámcov menovej politiky a dohľadu nad finančným systémom.

Osobitné iniciatívy v tejto oblasti by mali:

- *podporovať zlepšenie podnikateľského a investičného prostredia a podporovať rozvoj súkromného sektora, najmä malých a stredných podnikov, prostredníctvom dialógu a spolupráce medzi podnikmi EÚ a Strednej Ázie, odvetvového dialógu a technickej pomoci*

¹⁵ V roku 2018 predstavovali takmer 60 % celkového vývozu regiónu uhľovodíky a minerály.

- podporovať twinning na výmenu know-how a budovanie kapacít stredoázijských správnych orgánov v kľúčových aspektoch hospodárskych reforiem
- šíriť know-how v oblasti vývoja štatistických systémov

2.2. Uľahčenie vnútroregionálneho a medziregionálneho obchodu a investícií

Spoločne treba urobiť viac pre to, aby sa vyriešili štrukturálne obmedzenia, ktoré stále limitujú potenciál obchodu a investícií medzi EÚ a Strednou Áziou¹⁶, posilnil sa vnútroregionálny obchod¹⁷ a investície a zabezpečila sa hlbšia integrácia Strednej Ázie do svetového hospodárstva.

EÚ bude naďalej s povzbudením podporovať **vstup všetkých štátov Strednej Ázie do WTO**. Plnenie záväzkov WTO pomôže štátom Strednej Ázie otvoriť svoje hospodárstva, posilniť ich medzinárodnú konkurencieschopnosť, začleniť sa do globálnych hodnotových reťazcov a podieľať sa na formovaní globálnej správy hospodárskych záležitostí. Vytvorenie rovnakých podmienok pre podnikanie a zvýšenie dôvery v regióne bude zahŕňať podporu prístupu k *Dohode WTO o vládnom obstarávaní* (GPA).

Na základe svojich skúseností s regionálnymi integračnými mechanizmami bude EÚ podporovať úsilie o uľahčenie **vnútroregionálneho obchodu a investícií v Strednej Ázii**, a to aj výmenou skúseností a najlepších postupov v oblasti riešenia necolných prekážok obchodu a podpory zblížovania v oblasti regulácie a harmonizácie, pri ktorých sa ako dobrý základ osvedčila integrácia do medzinárodného normalizačného systému a solídneho systému kvality pod vedením *Medzinárodnej organizácie pre normalizáciu a Medzinárodnej elektrotechnickej komisie*.

EÚ bude využívať programy na základe posilnených DPS a programy technickej spolupráce na podporu **zblížovania alebo zlučiteľnosti s pravidlami EÚ a medzinárodnými a európskymi technickými normami** a na **odstránenie technických prekážok obchodu**. Toto úsilie uľahčí vzájomný prístup na trh a hospodárskym subjektom z krajín Strednej Ázie vytvorí príležitosti na prístup na trh na globálnej úrovni, keďže pravidlá a normy EÚ sú uznávané na celom svete. Zintenzívnenie dialógu o sanitárnych a fyto-sanitárnych opatreniach na posilnenie systémov bezpečnosti potravín v krajinách Strednej Ázie by bolo prospešné pre miestnych spotrebiteľov a podniky a uľahčilo by obchod s EÚ.

EÚ bude naďalej spolupracovať so štátmi Strednej Ázie s cieľom zlepšiť **vzájomný prístup na trh s tovarom a službami**. EÚ zintenzívni svoje úsilie, aby pomohla prijímajúcim krajinám Strednej Ázie lepšie využívať jednostranný preferenčný prístup na trh EÚ, ktorý poskytuje **VSP a VSP+**, vďaka ktorým môže dôjsť k stimulácii vývozu a hospodárskej diverzifikácie, k zlepšeniu pracovných noriem a podmienok, a celkovo k primeranému doplneniu posilnených DPS.

EÚ zintenzívni spoluprácu so Strednou Áziou s cieľom podporiť dodržiavanie **medzinárodných colných noriem** EÚ, *Svetovej colnej organizácie* a WTO, aby sa dosiahol pokrok pri zjednodušovaní a harmonizácii colných postupov. EÚ posilní spoluprácu s regiónom v boji proti nezákonnému obchodu, hraničným a daňovým podvodom, daňovým únikom a porušovaniu práv duševného vlastníctva. Podporí ďalšiu výmenu informácií s cieľom posilniť boj proti praniu špinavých peňazí, korupcii a financovaniu terorizmu.

¹⁶ V roku 2018 patrila EÚ medzi päť najväčších obchodných a investičných partnerov jednotlivých štátov Strednej Ázie, ale obchod s týmto regiónom stále predstavoval menej než jedno percento celkového obchodu EÚ.

¹⁷ V roku 2018 predstavoval vnútroregionálny obchod 5 % celkového obchodu regiónu.

Na základe svojich skúseností bude EÚ naďalej podporovať využívanie a rozvoj **zemepisných označení** zo strany krajín Strednej Ázie, čo im môže pomôcť pri diverzifikácii poľnohospodárskej výroby s potenciálnym zvýšením pridanej hodnoty.

Osobitné iniciatívy v tejto oblasti by mali:

- zintenzívniť výmenu skúseností a najlepších postupov EÚ v oblasti riešenia necolných prekážok obchodu a podporiť zblížovanie a harmonizáciu právnych predpisov
- podporiť vstup do WTO a prístupenie ku GPA, a to aj prostredníctvom technickej pomoci
- zintenzívniť dialóg o sanitárnych a fytosanitárnych opatreniach s cieľom posilniť systémy bezpečnosti potravín
- prispievať k výmene skúseností týkajúcich sa normalizácie a kvalitnej infraštruktúry s cieľom uľahčiť vnútroregionálny obchod a obchod s EÚ
- podporiť zjednodušenie a harmonizáciu colných režimov a prispieť k rozvoju cezhraničného elektronického obchodu
- zintenzívniť technickú spoluprácu v záujme lepšieho využitia jednostranného preferenčného prístupu na trh EÚ poskytovaného v rámci VSP a VSP+
- zabezpečiť výmenu skúseností so zemepisnými označeniami s cieľom prispieť k diverzifikácii poľnohospodárskej výroby

2.3. Podpora udržateľnej prepojenosti

Rozvoj **euro-ázijskej prepojenosti** má potenciál priniesť významné výhody pre Strednú Áziu vďaka lepšej infraštruktúre, hospodárskej diverzifikácii a integrácii do regionálnych a globálnych hodnotových reťazcov. EÚ má veľký záujem o rozvoj fungujúcich obchodných koridorov medzi Európou a Áziou, ako aj o zaručenie udržateľného, otvoreného a inkluzívneho rozvoja prepojenosti podľa stanovených pravidiel, na základe čoho vznikne v Strednej Ázii vhodné prostredie na udržateľné investície a rovnaké podmienky pre podniky.

V súlade so svojou *stratégiou na prepájanie Európy a Ázie*¹⁸ a s využitím existujúcich rámcov spolupráce EÚ podľa potreby vytvorí **partnerstvá v oblasti udržateľnej prepojenosti** s krajinami Strednej Ázie, a to na základe trhových zásad, so zárukou transparentnosti a v zmysle medzinárodných noriem. Spolupráca v tejto oblasti by sa mala zameriavať najmä na **dopravu, energetiku a digitálne spojenia, ako aj na kontakty medzi ľuďmi**. Prispieje k dosiahnutiu udržateľných prínosov pre krajiny Strednej Ázie nad rámec výhod spojených s ich postavením tranzitných krajín a pomôže im dosiahnuť ciele udržateľného rozvoja a klimatické ciele.

Kombinácia európskych súkromných investícií a programov regionálnej spolupráce EÚ, ktoré od začiatku deväťdesiatych rokov prispeli k prepojeniu Európy so susednými krajinami a so Strednou Áziou, urobila z EÚ kľúčového aktéra podpory euro-ázijskej prepojenosti. Obnovené medzinárodné úsilie v tejto oblasti vrátane rozšírenia *transeurópskej dopravnej siete (TEN-T)* do susedných krajín EÚ, čínskej iniciatívy *Jedno pásmo, jedna cesta* a ďalších iniciatív môže vytvoriť významné príležitosti na riešenie hlavných potrieb Strednej Ázie.

EÚ a krajiny Strednej Ázie zintenzívnia spoluprácu a zabezpečia synergie pri plánovaní **dopravného prepojenia** a pri vytváraní potrebných regulačných rámcov, okrem iného s cieľom prepojiť dobre rozvinutý rámec TEN-T so sieťami v Strednej Ázii, a to aj cez južný Kaukaz, a s ďalšími regionálnymi

¹⁸ Prepájanie Európy a Ázie – základné piliere stratégie EÚ – závery Rady, 13097/18 z 15. októbra 2018.

sieťami¹⁹. Cieľom je dosiahnuť vyvážené a udržateľné pozemné dopravné spojenia východu so západom a severu s juhom, ktoré budú čerpať z práce v rámci programu *stredoázijskej regionálnej hospodárskej spolupráce*. Na dosiahnutie tohto cieľa by EÚ mohla ponúknuť technickú pomoc a mohla by podľa potreby prispieť k rozvoju udržateľnej infraštruktúry s cieľom pomôcť svojim partnerom s plánovaním dopravných systémov a zabezpečiť ich prepojenie. EÚ prispeje k dekarbonizácii pozemnej dopravy podporou **elektromobility** na cestách aj na koľajach a bude venovať náležitú pozornosť rozvoju **leteckej dopravy a civilného letectva** vrátane otázok bezpečnosti.

Ďalšia spolupráca medzi EÚ a Strednou Áziou v oblasti **riadenia hraníc** vrátane posilnenej spolupráce v oblasti moderného integrovaného riadenia hraníc, ako aj podpora **kompatibilných colných tranzitných systémov** budú základom úsilia o rozvoj dopravnej prepojenosti.

EÚ sa bude naďalej zameriavať na posilnenie úlohy Strednej Ázie, pokiaľ ide o prispievanie k **bezpečnosti dodávok energie a diverzifikácii dodávateľov, zdrojov a trás EÚ** vrátane posúdenia možnosti výstavby *transkaspického plynovodu*. EÚ bude spolupracovať so Strednou Áziou s cieľom podporiť regulačné rámce, technológie a zručnosti potrebné na zníženie nákladov, rozvoj obnoviteľných zdrojov energie a technológií na úsporu energie a s cieľom mobilizovať investície pomocou kombinovaného financovania a iných finančných stimulov. EÚ pomôže s modernizáciou distribúcie elektriny prostredníctvom inteligentných a odolných decentralizovaných sietí a s **rozvojom prepojení medzi krajinami** s cieľom podporiť regionálny a medziregionálny obchod s elektrinou.

EÚ a Stredná Ázia posilnia svoju spoluprácu v oblasti **digitálneho hospodárstva** so zameraním na podporu prístupu k cenovo dostupnému, otvorenému a bezpečnému širokopásmovému pripojeniu a digitálnej infraštruktúre vrátane prijatia potrebných regulačných reforiem, podporu rozvoja a udržiavania vysokokapacitných výskumných a vzdelávacích sietí, podporu digitálnej gramotnosti a digitálnych zručností, podporu digitálneho podnikania a tvorby pracovných miest a rozvoj oblastí ako elektronická verejná správa (e-Government) a elektronické vzdelávanie (e-Education). Digitalizácia bude vzhľadom na jej prierezový charakter kľúčovým aspektom spolupráce EÚ so Strednou Áziou v oblastiach, ako je integrované riadenie hraníc, reforma verejnej správy, obchod, doprava a energetická infraštruktúra, ako aj podpora MSP. EÚ zintenzívni výmenu skúseností na príslušných fórach týkajúcich sa slobody internetu a boja proti dezinformáciám.

Spolupráca pri využívaní satelitných lokalizačných, navigačných a časových služieb systému *Galileo* by mohla uľahčiť dopravné prepojenie a poskytnúť aplikácie v oblasti energetických a telekomunikačných sietí.

EÚ bude úzko spolupracovať s **tretími krajinami, regionálnymi organizáciami a medzinárodnými finančnými inštitúciami** pri podpore udržateľnosti a rovnakých podmienok v oblasti prepojenosti so zámerom presadzovať spoločné záujmy Strednej Ázie a EÚ. EÚ bude hľadať synergie s ostatnými kľúčovými partnermi zapojenými do podpory európsko-ázijského prepojenia, a to aj počas procesu *stretnutia Ázia – Európa* (ASEM). Závazok EÚ podporovať projekty v oblasti udržateľnej prepojenosti by mal prispieť k zvýšeniu celkovej kvality investičných projektov iných aktérov v regióne.

EÚ využije svoje finančné nástroje, granty a záruky, ako aj pôžičky EIB a spoluprácu s medzinárodnými finančnými inštitúciami a multilaterálnymi rozvojovými bankami s cieľom

¹⁹ Budú prebiehať konzultácie so stredoázijskými krajinami v súvislosti so spoločnou štúdiou o udržateľných komplexných železničných dopravných koridoroch medzi Európou a Čínou tak, ako sa určilo v rámci platformy EÚ a Číny v oblasti prepojenosti.

mobilizovať verejný, a najmä súkromný kapitál na projekty v oblasti udržateľného prepojenia v Strednej Ázii.

Osobitné iniciatívy v tejto oblasti by mali:

- *posilniť bilaterálnu a medziregionálnu spoluprácu na zabezpečenie účinného udržateľného prepojenia*
- *prispieť k rozvoju dopravných koridorov medzi EÚ a Strednou Áziou na základe rozšírenia sietí TEN-T*
- *zintenzívniť dvojstranné dialógy podľa existujúcich memoránd o porozumení týkajúcich sa spolupráce v oblasti energetiky a prispieť k zorganizovaniu príslušných regionálnych konferencií o energetike ad hoc*
- *využívať inovatívne a kombinované financovanie na ďalšiu podporu ekologických investícií, najmä v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej efektívnosti*
- *využívať nástroje EÚ (ako sú granty, kombinované financovanie a záruky), ako aj zintenzívniť konzultácie s medzinárodnými finančnými organizáciami a inými relevantnými aktérmi s cieľom podporiť projekty v oblasti udržateľnej prepojenosti*

2.4. Investície do mládeže, vzdelávania, inovácií a kultúry

Rozvoj zručností bude mať pre konkurencieschopnosť a sociálnu súdržnosť Strednej Ázie kľúčový význam. Podpora kvalitného vzdelávania, zamestnateľnosti a dôstojných pracovných príležitostí pre mladé obyvateľstvo a ženy strednej Ázie by mala regiónu pomôcť splniť požiadavky spojené s rýchlo sa meniacimi technológiami a poskytnúť kvalifikovanú pracovnú silu potrebnú na uskutočnenie hospodárskej diverzifikácie a na prilákanie zahraničných investorov. Poskytovanie kvalitného vzdelávania a pracovných miest aj vo vidieckych oblastiach, a to aj pre dievčatá a ženy, zostane kľúčovým predpokladom na zabránenie odlivu kvalifikovanej pracovnej sily, ako aj radikalizácii a násilnému extrémizmu.

EÚ bude podporovať medziregionálnu a vnútroregionálnu spoluprácu pri budovaní kapacít a zvyšovaní **kvality vzdelávania, vyššieho vzdelávania, odborného vzdelávania a odbornej prípravy**. Podporí **synergie medzi vzdelávacími systémami a trhom práce**, ako aj **digitálnym vzdelávaním**.

EÚ môže využiť program *Erasmus+* na pomoc univerzitám v Strednej Ázii pri modernizácii a plnení cieľov **bolonského procesu vo vysokoškolskom vzdelávaní a turínskych zásad v odbornom vzdelávaní a príprave**. EÚ by sa mala snažiť vypracovať programy **európskych štúdií** na univerzitách v Strednej Ázii. Univerzity členských štátov EÚ by sa mali nabádať k tomu, aby vytvorili viac **partnerstiev a pobočiek** na univerzitách v Strednej Ázii a rozvíjali v regióne **jazykové vzdelávanie**.

EÚ preskúma, ako by mohla pomôcť Strednej Ázii vybudovať **regionálny priestor vysokoškolského vzdelávania**, pričom bude vychádzať z príkladu *európskeho priestoru vysokoškolského vzdelávania* (EHEA). Krajínám regiónu by to umožnilo modernizovať ich systémy vysokoškolského vzdelávania, zosúladiť ich a zároveň posilniť ich mechanizmy na zabezpečenie kvality a uznávanie kvalifikácií.

EÚ spolu s *Európskou nadáciou pre odborné vzdelávanie* posilní spoluprácu v oblasti **odborného vzdelávania a prípravy**, pričom cieľom bude podporiť zamestnateľnosť mladých ľudí a dospelých s perspektívou celoživotného vzdelávania a reagovať tak na potreby transformujúcich sa ekonomík Strednej Ázie a európskych investorov v regióne.

Spolupráca EÚ so Strednou Áziou v oblasti **výskumu a inovácií** môže pomôcť účinnejšie riešiť problémy tohto regiónu a zároveň posilniť medziľudské kontakty. Výmena know-how a inovačných technológií pri riešení problémov v oblasti klímy, vodného hospodárstva a životného prostredia, ako aj potravinovej bezpečnosti, čistej energie a energie z obnoviteľných zdrojov by vďaka zabezpečeniu podložených, spoľahlivých a dostupných informácií pre príslušné politické opatrenia prispela k pokroku v regionálnej spolupráci. Vzájomne prospešné by bolo aj posilnenie výskumnej spolupráce v poľnohospodárstve, zdravotníctve, ekologickej doprave a pri udržateľnom rozvoji miest. EÚ a stredoázijské univerzity a výskumné organizácie by mali ďalej podporovať mobilitu a výmeny výskumných pracovníkov, a to aj prostredníctvom *akcií Marie Curie-Sklodowskej*.

V súlade so *stratégiou pre kultúru vo vonkajších vzťahoch EÚ*²⁰ a na základe kultúrneho dedičstva „hodvábnej cesty“ v Strednej Ázii bude EÚ rozvíjať **kultúrnu spoluprácu** s týmto regiónom zameranú na podporu partnerstiev, koprodukcii a výmen v oblasti kultúrneho a kreatívneho priemyslu, medzikultúrneho dialógu a zachovania kultúrneho dedičstva. EÚ na tieto účely posilní spoluprácu s *Organizáciou Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru* a s vedúcimi európskymi kultúrnymi inštitúciami. EÚ bude podporovať mobilitu umelcov a odborných kultúrnych pracovníkov formou výmenných pobytov, odbornej prípravy a rezidencií, a podporiť by sa mohla aj mobilita a výmeny v oblasti športu.

EÚ bude podporovať výskum Strednej Ázie a vzťahov medzi EÚ a Strednou Áziou a vytvárať viac príležitostí na interakciu medzi **výskumnými pracovníkmi a členmi think-tankov** z EÚ a Strednej Ázie.

Osobitné iniciatívy v tejto oblasti by mali:

- *zvýšiť počet stredoázijských príjemcov programov Horizont, Erasmus+ a Marie Curie-Sklodowskej a diverzifikovať ich profil*
- *zintenzívniť medziregionálnu a vnútroregionálnu výskumnú a inovačnú spoluprácu v oblastiach vody, potravín a životného prostredia*
- *stimulovať vnútroregionálnu a medzinárodnú mobilitu študentov, zamestnancov a výskumných pracovníkov, ako aj študentov a školiteľov odborného vzdelávania a prípravy*
- *pomôcť Strednej Ázii pri vývoji systému regionálnej spolupráce inšpirovaného európskym priestorom vysokoškolského vzdelávania (EHEA)*
- *začať dialóg a podporovať výmenu najlepších postupov v oblasti zamestnateľnosti mladých ľudí, posilnenia postavenia žien a politik zamestnanosti*
- *podporiť intenzívnejší dialóg medzi EÚ, stredoázijskými orgánmi, podnikateľskými organizáciami a sociálnymi partnermi o nedostatku požadovaných zručností a modernizácii trhu práce*

3. LEPŠIA SPOLUPRÁCA

EÚ sa zameria na podporu súdržného prístupu k Strednej Ázii, pričom zabezpečí, aby odvetvové politiky pomáhali riešiť čoraz viac vzájomne prepojené problémy. Novú stratégiu EÚ by mali inštitúcie EÚ a členské štáty vykonávať spoločne a medzi ich silnými stránkami a zdrojmi by sa mala vytvoriť väčšia súčinnosť.

²⁰ Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu a Rade „Stratégia EÚ pre medzinárodné kultúrne vzťahy“, JOIN(2016) 29 final z 8. júna 2016.

3.1. Posilnenie architektúry partnerstva a zapojenie občianskych spoločností a parlamentov

Súčasnú inštitucionálnu štruktúru dialógu medzi regiónmi tvorí **každoročná schôdza ministrov zahraničných vecí EÚ a Strednej Ázie**, na ktorej EÚ zastupuje vysoká predstaviteľka Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku/podpredsedníčka Komisie, a každoročný **politický a bezpečnostný dialóg na vysokej úrovni medzi EÚ a Strednou Áziou** na úrovni štátnych tajomníkov.

Vysoká predstaviteľka Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku/podpredsedníčka Komisie a ministri zahraničných vecí Strednej Ázie by sa mali v prípade potreby stretávať aj neformálne pri príležitosti výročných zasadnutí *Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov* (VZ OSN), zasadnutí ministerskej rady OBSE a iných medzinárodných stretnutí a konferencií.

Na doplnenie by sa mohlo uvažovať o *ad hoc stretnutiach vyšších úradníkov* EÚ a Strednej Ázie.

Inštitucionálny rámec pre bilaterálne vzťahy s krajinami Strednej Ázie sa posilní, keď sa uzatvorí a platnosť nadobudnú posilnené dohody o partnerstve a spolupráci (DPS), s pravidelnými dialógmi o ľudských právach, ktoré budú dopĺňať pravidelné stretnutia na úrovni ministrov a vyšších úradníkov.

Keďže EÚ a Stredná Ázia majú rovnaký záväzok dodržiavať medzinárodné právo a celosvetový poriadok založený na pravidlách, ktorého jadro tvorí OSN, EÚ **posilní spoluprácu na mnohostranných a regionálnych fórach**.

Vzhľadom na konštruktívnu úlohu, ktorú Európsky parlament zohráva pri obohacovaní spoločného programu partnerstva EÚ a Strednej Ázie, by sa mal podporiť ďalší **medziparlamentný dialóg**, a to aj formou pravidelných návštev. EÚ sa zameria na organizovanie početnejších **návštev na vysokej úrovni v tomto regióne**.

EÚ zintenzívni aj úsilie o podporu užšej spolupráce s **občianskou spoločnosťou, expertnými skupinami, miestnymi samosprávami, podnikateľským sektorom, sociálnymi partnermi, kultúrnymi organizáciami, akademickými pracovníkmi a mládežou**. Konzultácie s občianskou spoločnosťou budú dôležitým aspektom programovania rozvojovej spolupráce EÚ, ktorého cieľom bude posilniť schopnosť občianskej spoločnosti podporovať zodpovednosť a transparentnosť verejnej správy.

Každoročné stretnutie ministrov EÚ a Strednej Ázie by sa mohlo doplniť stretnutiami neformálneho „**fóra EÚ a Strednej Ázie**“, na ktorom sa budú zúčastňovať zástupcovia občianskej spoločnosti, akademickej obce a think tankov, ako aj predstavitelia EÚ a Strednej Ázie. Tieto stretnutia by občianskym spoločnostiam umožnili prispieť k rozvoju partnerstva medzi EÚ a Strednou Áziou a zvýšiť jeho viditeľnosť.

EÚ zintenzívni konzultácie o záležitostiach súvisiacich so Strednou Áziou s **podobne zmýšľajúcimi a inými relevantnými partnermi** s cieľom rozvíjať vzájomné porozumenie a spoluprácu v oblastiach spoločných záujmov.

Osobitné iniciatívy v tejto oblasti by mali:

- *zabezpečiť organizáciu ad hoc stretnutí vyšších úradníkov pomedzi pravidelné stretnutia v rámci politického a bezpečnostného dialógu na vysokej úrovni medzi EÚ a Strednou Áziou a stretnutia ministrov*
- *zabezpečiť organizáciu neformálnych ministerských konzultácií pri príležitosti VZ OSN a rozvíjanie spoločného porozumenia a zblížovanie pozícií v rámci OSN a iných multilaterálnych fór*
- *podľa potreby zintenzívniť konzultácie o záležitostiach súvisiacich so Strednou Áziou s*

- partnermi z tretích krajín*
- *d'alej zapájať občiansku spoločnosť do rozvoja partnerstva medzi EÚ a Strednou Áziou, a to aj vytvorením neformálneho „fóra EÚ – Stredná Ázia“*
 - *podnecovať k častejším medziparlamentným kontaktom a návštevám*

3.2. *Spolupráca s výrazným dosahom*

EÚ a jej členské štáty boli v poslednom desaťročí hlavným partnerom rozvojovej spolupráce v Strednej Ázii²¹. EÚ bude naďalej využívať dostupné finančné nástroje na podporu regiónu s cieľom pomôcť vyriešiť výzvy a maximalizovať príležitosti partnerstva medzi EÚ a Strednou Áziou. **Nová stratégia EÚ pre Strednú Áziu** bude v nadchádzajúcich rokoch usmerňovať spoluprácu EÚ s týmto regiónom. Kľúčovým prvkom angažovanosti EÚ bude plnenie záväzkov vyplývajúcich z **Agendy 2030 OSN pre udržateľný rozvoj**. **Dialóg s občianskou spoločnosťou a miestnymi orgánmi** prispeje aj k vymedzeniu priorít EÚ pre Strednú Áziu. Bude potrebná **väčšia súčinnosť s politikami členských štátov vo vzťahu k tomuto regiónu vrátane rozvojovej spolupráce**.

Samotná rozvojová spolupráca neumožní dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja a bude sa musieť použiť ako **katalyzátor na prilákanie súkromného kapitálu na podporu rastu**. EÚ by mala v regióne čo najlepšie využiť širší súbor nástrojov rozvojovej pomoci vrátane **inovatívnych spôsobov spolupráce**, ako je twinning a väčší dôraz na investície. **Posilnené dohody o partnerstve a spolupráci (DPS)** poskytnú príležitosti na zintenzívnenie politického dialógu s krajinami Strednej Ázie v širokej škále odvetví, čo prispeje k dosiahnutiu cieľov udržateľného rozvoja.

Pri získavaní verejného a súkromného financovania pre udržateľný rozvoj v Strednej Ázii bude dôležitú úlohu aj naďalej zohrávať spolupráca s **medzinárodnými finančnými inštitúciami**.

Osobitné iniciatívy v tejto oblasti by mali:

- *zabezpečiť organizáciu dialógov medzi EÚ a Strednou Áziou o politike v konkrétnych odvetviach a podporiť tieto dialógy twinningovými operáciami*
- *v prípade potreby zintenzívniť spoluprácu s medzinárodnými finančnými inštitúciami*

3.3. *Zlepšenie profilu partnerstva*

S cieľom zlepšiť profil EÚ v Strednej Ázii musí EÚ so svojimi členskými štátmi vypracovať dynamickejšiu a lepšie zacielenú komunikačnú stratégiu, v ktorej odôvodní svoju angažovanosť a zdôrazní príležitosti, ktoré môže partnerstvo medzi EÚ a Strednou Áziou priniesť regiónu a jeho občanom. Bude si to vyžadovať najmä vypracovanie spoločných správ a určenie komunikačných príležitostí, a to aj v rámci sociálnych médií a iných nových komunikačných technológií, zameraných na mladých ľudí v regióne, mienkotvorcov, vplyvné osoby sociálnych médií, občiansku spoločnosť, akademickú obec a médiá vo všeobecnosti.

Osobitné iniciatívy v tejto oblasti by mali:

- *zabezpečiť systematickejšie spoločné zasielanie správ a posilnenie používania webových portálov a sociálnych médií s cieľom poukázať na hmatateľné výhody pôsobenia EÚ v regióne*

²¹ EÚ v rámci rozpočtového cyklu 2014 – 2020 vyčlenila 1,1 miliardy EUR na rozvojovú spoluprácu so Strednou Áziou.

Rada a Európsky parlament sa vyzývajú, aby schválili prístup a opatrenia uvedené v tomto spoločnom oznámení.